

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การสำรวจชนิดและการแพร่กระจายของออสตราคอดน้ำจืดจากแหล่งน้ำต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย 9 จังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี) จำนวน 160 ตัวอย่าง จากแหล่งน้ำทั้งหมด 94 แห่ง ในช่วงฤดูฝน (ตุลาคม 2553) และฤดูหนาว (กุมภาพันธ์ 2554) พบออสตราคอดมีความหลากหลายมาก โดยพบ 28 สกุล 61 สปีชีส์ ในจำนวนนี้เป็นชนิดใหม่ของโลก 2 สปีชีส์ ได้แก่ *Hungarocypris* n. sp. และ *Dolerocypris* n. sp. ชนิดที่มีการแพร่กระจายจำกัดอยู่เฉพาะแห่งโดยพบอาศัยอยู่เฉพาะในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 17 สปีชีส์ สกุลที่พบมาก 2 อันดับแรก (*Pseudostrandesia* และ *Strandesia*) อยู่ในวงศ์ย่อย Cypricerinae ซึ่งเป็นวงศ์ย่อยที่มีรายงานการพบมากที่สุดในประเทศไทยและในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การศึกษาครั้งนี้ทำให้ออสตราคอดที่พบในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 35 สกุล 77 สปีชีส์ จากแหล่งน้ำ 5 ประเภทที่ทำการศึกษา (หนอง/บึง บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ และนาข้าว) พบว่า นาข้าว มีความหลากหลายชนิดมากที่สุด โดยพบ 49 สปีชีส์ ชนิดที่มีการแพร่กระจายกว้างมี 5 สปีชีส์ ส่วนมากออสตราคอดที่พบในการศึกษานี้มีการแพร่กระจายจำกัด

เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของประเทศแล้ว การศึกษาออสตราคอดในประเทศไทยนับว่ามีจำนวนน้อยมาก และจากการศึกษาที่ผ่านมาได้ค้นพบออสตราคอดสกุล และ/หรือ สปีชีส์ใหม่จำนวนมาก และพบอย่างต่อเนื่อง เช่น *Hungarocypris* n. sp., *Dolerocypris* n. sp. ที่พบในการศึกษานี้ และชนิดที่ค้นพบและรายงานเมื่อเร็วๆ นี้ ได้แก่ *Callistocypris thailandensis* Savatentalinton & Martens, 2013; *Strandesia martensi* Savatentalinton, 2014; *Strandesia pholpunthini* Savatentalinton, 2014; *Oncocypris rostrata* Savatentalinton, 2014 ดังนั้นการศึกษาดูตัวอย่างที่ได้จากพื้นที่ต่างๆ และแหล่งที่อยู่ที่หลากหลาย (เช่น แหล่งน้ำต่างๆ บริเวณใบไม้ทับถมที่มีความชื้นสูง (semi-terrestrial)) ทำให้มีความเป็นไปได้สูงว่าจะพบจำนวนชนิดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยตลอดจนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเขตสัตวภูมิศาสตร์โอเรียนทัลด้วย

ออสตราคอดที่พบในการศึกษานี้หลายสปีชีส์ยังไม่สามารถจำแนกถึงระดับสปีชีส์ได้ เช่น สกุล *Cypridopsis* เนื่องจากขาดข้อมูลและเอกสารสำหรับการจำแนกโดยเฉพาะเอกสารเกี่ยวกับออสตราคอดในเขตร้อนและเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงควรมีการศึกษาด้านอนุกรมวิธานของออสตราคอด เช่น การตรวจสอบและเปรียบเทียบตัวอย่างกับตัวอย่างต้นแบบ การศึกษาทบทวน (revision) ในสกุล หรือ วงศ์ย่อย ที่การจำแนกชนิดยังไม่ชัดเจน โดยเน้นกลุ่มที่พบในประเทศไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นหลัก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจำแนกชนิดออสตราคอดในภูมิภาคนี้ในอนาคต และยังเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาที่ต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลาย เช่น การศึกษาทางนิเวศวิทยา เป็นต้น

การศึกษาดูตัวอย่างออสตราคอดที่ได้จากแหล่งที่อยู่ที่หลากหลายมากขึ้น จะทำให้มีความเป็นไปได้สูงว่าจะพบจำนวนชนิดเพิ่มมากขึ้น และสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาเลือกออสตราคอดชนิดหรือกลุ่มที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ประเทศไทยมีนาข้าวเป็นจำนวนมาก โดยมีพื้นที่ที่ใช้ในการทำนามากเป็นอันดับห้าของโลก ปัจจุบันรายงานการศึกษาความหลากหลายของออสตราคอดในนาข้าวในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่านาข้าวมีความหลากหลายชนิดของออสตราคอดสูง ซึ่งหากทำการศึกษาออสตราคอดในแหล่งน้ำชั่วคราว ทั้งแหล่งน้ำชั่วคราวตามธรรมชาติ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) และแหล่งน้ำชั่วคราวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น นาข้าว จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาเลือกออสตราคอดชนิดหรือกลุ่มที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ เช่น ชนิดที่มีขนาดใหญ่และพบอาศัยเป็นจำนวนมากในนา

ข้าว ซึ่งหากมีการศึกษาอาจสามารถส่งเสริมในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับสัตว์เศรษฐกิจที่
ต้องการแคลเซียม (เช่น ไก่ไข่) ต่อไปในอนาคตได้ด้วย